

ปัจจัยด้านประชากร

จากการศึกษาและค้นคว้าเกี่ยวกับทัศนคติเรื่องจำนวนบุตรของสตรี เกี่ยวกับการศึกษาครั้งก่อน ๆ พบว่า มีปัจจัยหลายด้านที่เกี่ยวข้อง และมีผลต่อการกำหนดจำนวนบุตรในอุดมคติ ปัจจัยทางประชากร เป็นปัจจัยสำคัญอันหนึ่ง เกี่ยวกับการกำหนดจำนวนบุตรในอุดมคติ ทั้งนี้ บทที่จะได้พิจารณาถึงด้านประชากรกับจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี จากตัวอย่างการศึกษานี้ทั่วประเทศของโครงการวิจัยต่อเนื่องระยะยาวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจและประชากร

ก. อายุ

การศึกษาเกี่ยวกับจำนวนบุตรในอุดมคติ ซึ่งจ เป็นประโยชน์มากถ้าหากศึกษาจากสตรีวัยเจริญพันธุ์ ผลการศึกษาในหลายประเทศได้พบว่า อายุของสตรีมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรในอุดมคติ โดยทั่วไปมักจะพบว่าจำนวนบุตรในอุดมคติจะน้อยกว่าในสตรีที่อายุน้อย ซึ่งทั้งนี้อาจจะเนื่องมา จากประสบการณ์ที่ได้รับแตกต่างกับระหว่างสตรีสูงอายุและสตรีอายุน้อย ผลของการศึกษานี้ วิจัยนานาชาติก็เป็นที่ไปในแบบแผน เดียวกันที่ศึกษาพบในผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือจำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยของสตรีที่มีอายุน้อยกว่า ๓๕ ปี ซึ่งเป็นกลุ่มสตรีที่มีอายุน้อยที่สุดจะเท่ากับ ๓.๔ คน และความต้องการดังกล่าวจะเพิ่มขึ้นเป็น ๓.๘ คนในกลุ่มอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี และกลุ่มอายุ ๓๐ - ๓๔ ปี และจะมีค่าเฉลี่ยสูงสุดถึง ๔.๖ คน ในพวกที่มีอายุ ๓๕ - ๓๙ ปี หลังจากกลุ่มอายุนี้ไปแล้ว จำนวนบุตรในอุดมคติจะลดลงเล็กน้อย (ตารางที่ ๔) ลักษณะสำคัญที่น่าสนใจของข้อมูลในตารางนี้ก็คือ ความแตกต่างในเรื่องจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีจะปรากฏอย่างชัดเจนเมื่อแบ่งเป็น ๒ กลุ่มใหญ่คือ กลุ่มที่มีอายุน้อยกว่าและกลุ่มที่มีอายุมากกว่า ๓๕ ปี เหตุที่จำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีที่อายุน้อยกว่า ๓๕ ปี มีจำนวนสูงมาก อาจจะเป็น

เพราะเหตุนี้ได้นำการสำรวจมา มีจำนวนบุตรที่มีอยู่จริงมาก ทำให้มีผลต่อ
การรายงานจำนวนบุตรในคุณสมบัติอีกประการหนึ่งสตรีที่มีอายุมากกว่า ๓๕ ปีขึ้นไปเป็น
ผู้ที่เจริญเติบโตขึ้นมา ระยะเวลาที่ประกาศส่วนนี้ เหตุการณ์มีความนิยมการมีครอบครัวในเวลา
ใหม่ ๆ ถูกกำหนดซึ่งคงกล่าวถึงมีลักษณะไม่มากนักน้อยเพื่อลดความเบี่ยงเบนของสตรีในเรื่อง
จำนวนบุตรที่ตนคิดว่าเหมาะสม

๑. จำนวนบุตรที่มีชีวิต

เป็นปัจจัยด้านประชากรที่ลงนามมาพิจารณา เพราะจำนวนบุตรในคุณสมบัติ
ของครอบครัวอาจได้รับผลกระทบมาจากจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง ในขณะที่ Bouque ได้ตั้งข้อ
สังเกตว่าสตรีที่มีบุตรมากมักจะแสดง ให้เห็นว่าจำนวนบุตรในคุณสมบัติมากกว่าเมื่อเปรียบ
เทียบกับสตรีที่มีบุตรน้อย จากการศึกษารั้งนี้ซึ่งปรากฏในตารางที่ ๔ พบว่า จำนวนบุตร
ในคุณสมบัติมีความสัมพันธ์กับจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง กล่าวคือ จำนวนบุตรในคุณสมบัติโดย
เฉลี่ยต่อสตรีจะเพิ่มขึ้นเมื่อจำนวนบุตรที่มีอยู่จริงเพิ่มขึ้น จากสตรีที่ขณะสัมภาษณ์ไม่มี
มีบุตรเลย หรือมีบุตร ๑ ถึง ๓ คน บุตรในคุณสมบัติเฉลี่ยเท่ากับ ๑.๑ คน ในขณะที่
เป็น ๔.๑ คน เมื่อสตรีมีบุตร ๓ - ๔ คน สตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป มีบุตรใน
คุณสมบัติ ๔.๘ คน และถ้าแบ่งสตรีเหล่านี้ลดตามจำนวนบุตรที่มีอยู่จริงเป็น ๖ ช่วงคือ
พวกที่มีบุตรน้อยกว่า ๔ คน และพวกที่มีบุตรตั้งแต่ ๕ คน สตรีกลุ่มแรกจะมีบุตรใน
คุณสมบัติมากกว่าจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง แต่พวกที่มีบุตรตั้งแต่ ๕ คนขึ้นไป จำนวนบุตรใน
คุณสมบัติจะน้อยกว่าจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง ซึ่งทั้งหมดนี้จะเห็นตรงมาจากว่า ไม่ว่าสตรีที่มี
บุตรที่มีชีวิตมากหรือน้อยก็ตาม ต่างมีแนวโน้มเข้าสู่จำนวนบุตรในคุณสมบัติโดยเฉลี่ยต่อ
สตรี ขยายการศึกษารั้งนี้ ซึ่งเท่ากับ ๔ คน

จำนวนบุตรในคุณสมบัติจำแนกตามอายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิต

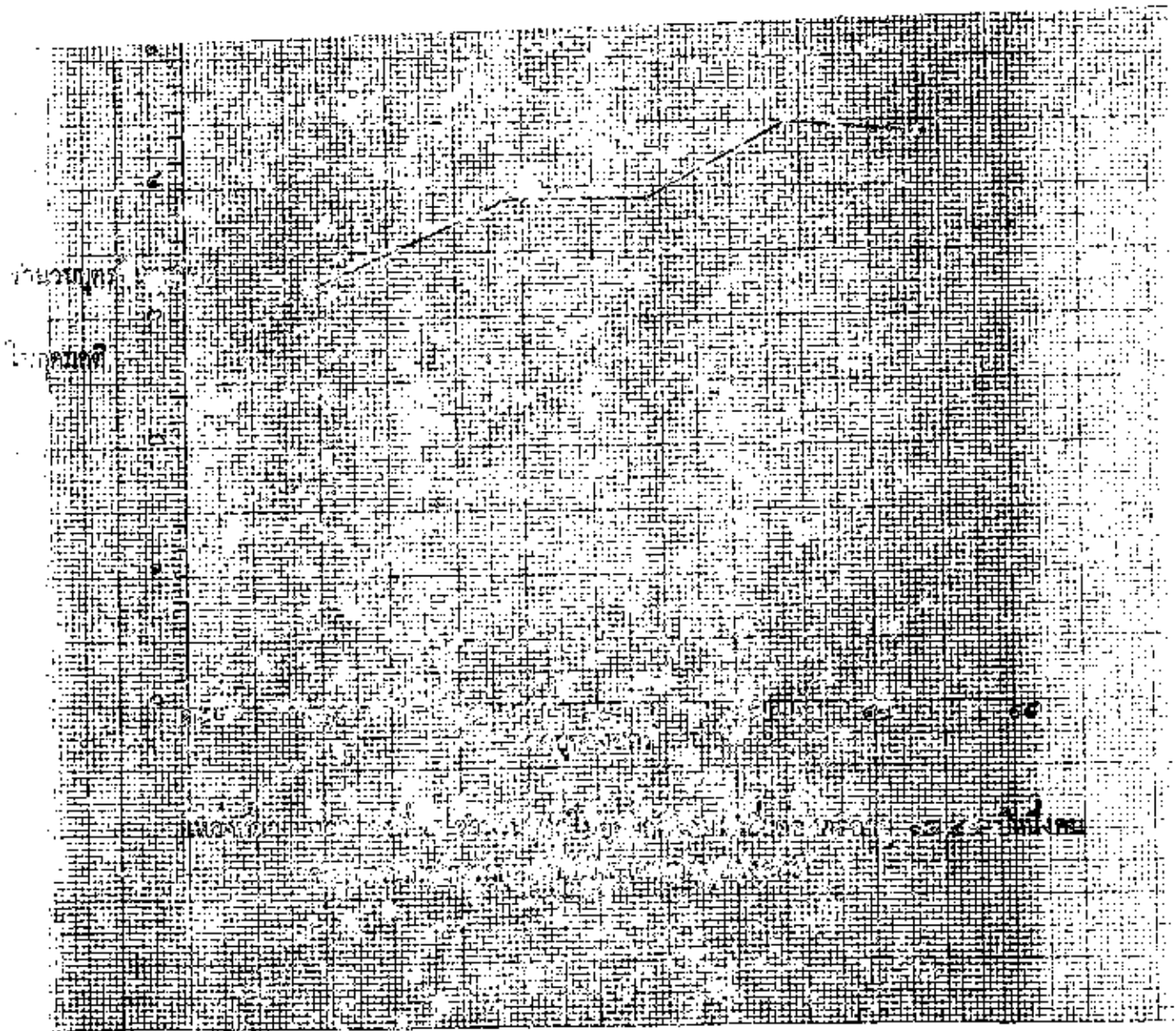
ตารางที่ ๕ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างอายุและจำนวนบุตรที่มีชีวิตของสตรี
กับจำนวนบุตรในคุณสมบัติ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างอายุของสตรีแต่ละกลุ่ม ปรากฏว่าจำนวน

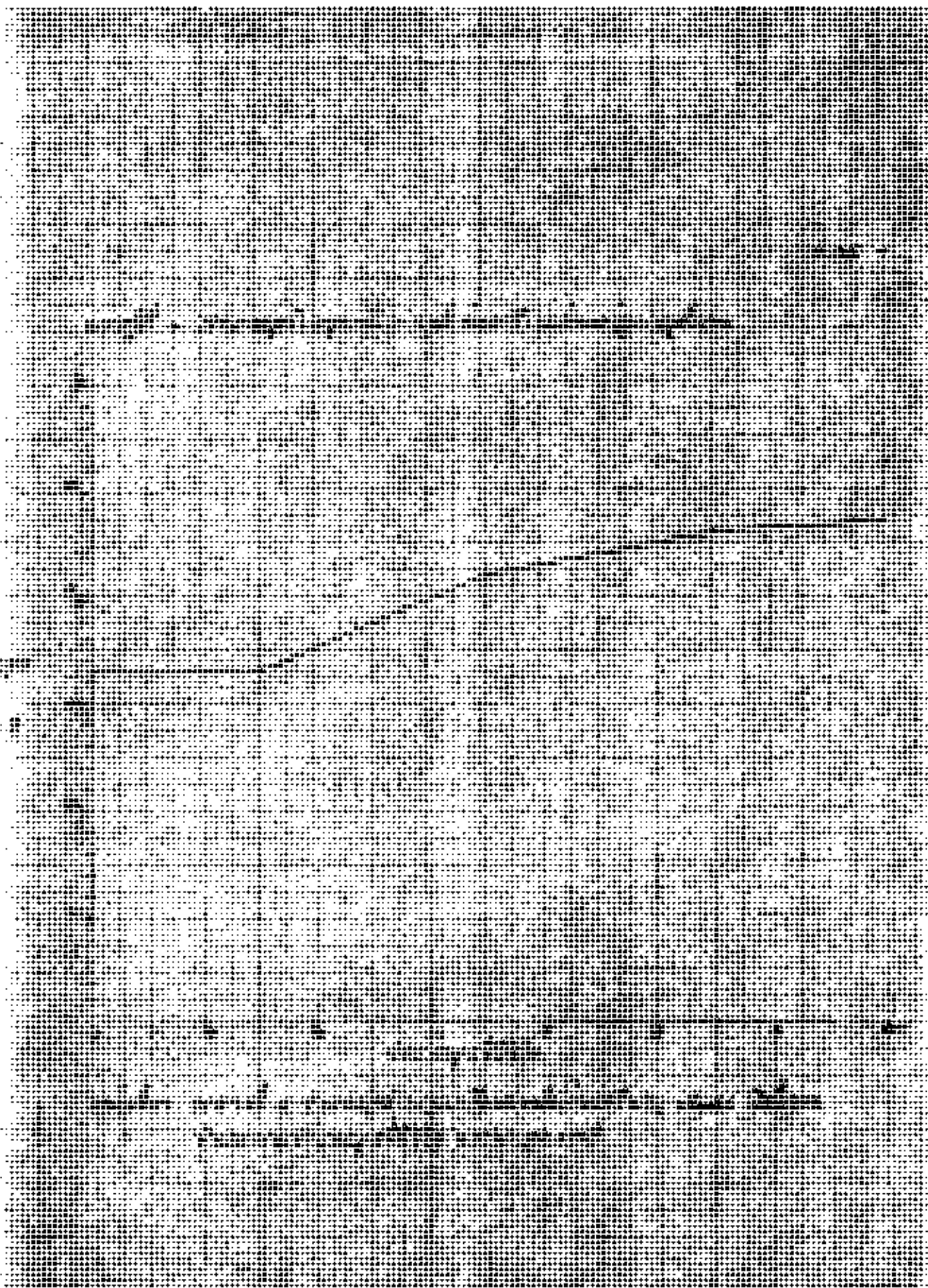
ตารางที่ ๕ จำนวนบุตรในอุ้มภักดีโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕ - ๔๔ ปีหนึ่งคน จำแนกตามอายุของสตรี และจำนวนบุตรที่มีชีวิต

จำนวนบุตร ที่มีชีวิต	อายุของสตรี					
	รวมทุกอายุ	๑๕-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔
ยอดรวม	๔.๐ (๔๐๒)	๓.๔ (๑๖๕)	๓.๙ (๑๕๑)	๓.๘ (๑๕๙)	๔.๕ (๑๗๒)	๔.๔ (๑๕๕)
ไม่มี	๓.๓ (๗๗)	๔.๐ (๔๔)	๓.๑ (๑๒)	๒.๘ (๘)	๓.๖ (๗)	๒.๒ (๖)
๑-๒	๓.๓ (๒๗๒)	๓.๓ (๑๐๘)	๓.๗ (๖๒)	๒.๘ (๒๘)	๓.๐ (๒๒)	๓.๑ (๑๒)
๓-๔	๔.๖ (๒๐๗)	๓.๘ (๑๒)	๔.๑ (๖๕)	๔.๖ (๖๗)	๔.๙ (๓๖)	๔.๐ (๒๗)
๕-๖	๔.๖ (๑๗๖)	-	๓.๘ (๑๑)	๔.๖ (๕๒)	๔.๘ (๖๑)	๔.๘ (๔๘)
ตั้งแต่ ๗ ขึ้นไป	๔.๗ (๑๑๓)	-	(๑) [*]	(๒) [*]	๔.๖ (๔๖)	๔.๖ (๖๒)
ไม่ทราบ	(๑)	(๑)	-	-	-	-

* ตัวอย่างในประเภทมีน้อยกว่า ๕ ราย
 $\chi^2 = ๔๔๒.๘ \quad p < .๐๕$

ข้อแบบภูมิที่ ๑ และที่ ๒ สลับกัน

บุตรในอุดมคติเพิ่มสูงขึ้นเมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตเพิ่มขึ้นเฉพาะในกลุ่มสตรีที่มีอายุ ๑๕ - ๒๔, ๓๐ - ๓๔ และ ๔๐ - ๔๔ เมื่อพิจารณาจากจำนวนบุตรที่มีชีวิตพบว่า สตรีที่มีบุตรมีชีวิตตั้งแต่ ๓ คนขึ้นไป จำนวนบุตรในอุดมคติเพิ่มขึ้นทุกเว้นสตรีที่มีบุตรตั้งแต่ ๘ คนขึ้นไป

ค. อายุของสามี

จากการศึกษาได้พบว่า สามีและภริยาในข่ายการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่มีอายุไม่แตกต่างกันมาก อยู่ในระหว่าง ๑ - ๑๐ ปี และผลการศึกษาก่อนหน้านี้ก็พบว่าสตรีที่อายุน้อยต้องการมีบุตรในอุดมคติน้อยลง (เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผู้ที่มีอายุต่ำกว่า ๓๕ ปี และอายุ ๓๕ ปี เป็นต้นไป) เนื่องจากอายุของสามีและภริยาไม่ต่างกันมาก สามีของสตรีเหล่านี้ก็จะมีความยาวมากเพราะเมื่อทั้งสองสามีและภริยามีอายุไปด้วยกันทั้งคู่ จำนวนบุตรในอุดมคติที่ต้องการก็จะน้อยด้วย จากการศึกษาดังกล่าวนี้เองจึงกล่าวปรากฏในตารางที่ ๕ ว่าโดยทั่วไปจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีจะเพิ่มขึ้นเมื่ออายุของสามีเพิ่มขึ้นจนถึงกรณีที่สามีมีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป และการเพิ่มขึ้นของจำนวนบุตรในอุดมคติจะลดลงช้า ๆ ในพวกที่มีสามีอายุ ๓๐ - ๔๔ ปี หลังจากช่วงนั้นจำนวนบุตรในอุดมคติจะคงที่และจะลดลงเมื่ออายุ ๕๐ ปีขึ้นไปแล้ว เมื่อพิจารณาตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตพบว่า จะมีแบบแผนดังกล่าวเฉพาะผู้ที่ไม่มีบุตรมีชีวิตตั้งแต่ ๑ คนขึ้นไป (ยกเว้นกรณีที่สามีมีอายุ ๕๐ ปีขึ้นไป) ในพวกที่ยังไม่มีบุตรหรือมี ๑ - ๒ คนไม่เป็นไปตามแบบแผนดังกล่าว โดยจำนวนบุตรในอุดมคติของสตรีจะค่อย ๆ ลดลงเมื่ออายุของสามีเพิ่มขึ้น การที่พบเช่นนี้ การที่จะได้มีการศึกษาค้นคว้าเพื่อหาเหตุผลว่าอธิบาย

ง. อายุแรกสมรสของสตรีผู้ให้สัมภาษณ์

อายุแรกสมรสของสตรีควรจะมีผลกระทบต่อเรื่องจำนวนบุตรในอุดมคติ กล่าวคือ สตรีที่ทำการสมรสเมื่ออายุน้อยมีแนวโน้มที่จะต้องการมีบุตรจำนวนมากกว่าสตรีที่แต่งงานเมื่ออายุมาก ทั้งนี้ก็อาจจะเนื่องมาจากลักษณะทางสรีรศาสตร์ของสตรีที่เกี่ยวข้องกับช่วงเวลาที่สตรีอาจให้กำเนิดบุตรได้ และการยืดเวลาการสมรสออกไปลดสตรี

ตารางที่ ๕ จำนวนบุตรในอุ้มกักโดยเฉลี่ยตลกรอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี หนึ่งคน จำนวนตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและอายุของสามี

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	กลุ่มอายุของสามี								
	รวมทุกอายุ	๑๕-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	๓๕-๓๙	๔๐-๔๔	๔๕-๔๙	๕๐ ปีขึ้นไป	ไม่ทราบ
รวม	๔.๐ (๘๐๒)	๓.๕ (๓๕)	๓.๔ (๑๖๐)	๓.๗ (๑๓๘)	๔.๒ (๑๘๘)	๔.๘ (๖๓๐)	๔.๘ (๘๘)	๕.๑ (๔๑)	๓.๙ (๖๐)
ไม่มี	๓.๓ (๓๗)	๓.๖ (๒๗)	๓.๐ (๑๕)	๒.๘ (๑๓)	๓.๑ (๘)	* (๘)	* (๒)	* (๓)	๔.๔ (๕)
๑-๒	๓.๓ (๖๗๒)	๓.๕ (๔๕)	๓.๔ (๓๕)	๓.๐ (๕๖)	๒.๘ (๓๘)	๒.๗ (๘)	๒.๗ (๗)	* (๕)	๓.๖ (๑๖)
๓-๔	๔.๒ (๒๐๗)	* (๒)	๓.๘ (๒๖)	๔.๑ (๖๔)	๔.๕ (๖๒)	๕.๘ (๒๘)	๕.๘ (๑๘)	๕.๓ (๑๐)	--
๕-๖	๔.๖ (๑๗๖)	-	* (๓)	๔.๑ (๑๘)	๔.๘ (๖๐)	๕.๑ (๔๘)	๕.๑ (๒๗)	๓.๙ (๑๓)	* (๓)
๗ คนขึ้นไป	๔.๗ (๑๑๓)	* (๑)	-	* (๑)	๔.๒ (๒๑)	๕.๐ (๔๐)	๕.๐ (๓๘)	๕.๘ (๑๑)	-
ไม่ทราบ	* (๑)	-	* (๑)	-	-	-	-	-	-

* ตัวอย่างในประเภทนี้ น้อยกว่า ๕ ราย

ตารางที่ ๒ จำนวนบุตรในชุมชนศึกษาเชิงสรีรวิทยาอายุ ๑๕-๔๕ ปี หนึ่งคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิต และอายุแรกสมรสของสตรี

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	อายุแรกสมรสของสตรี					
	รวม	ต่ำกว่า ๒๐	๒๐-๒๔	๒๕-๒๙	๓๐-๓๔	ไม่ทราบ
รวม	๕.๐ (๓๕๕)	๕.๑ (๕๓๕)	๕.๐ (๒๕๕)	๓.๕ (๕๕)	๓.๓ (๑๑)	๕.๕ (๖)
ไม่มี	๓.๓ (๓๕)	๓.๕ (๓๕)	๓.๓ (๒๒)	๓.๑ (๕)	๓.๒ (๕)	* (๑)
๑-๒	๓.๓ (๒๓๑)	๓.๓ (๑๒๒)	๓.๕ (๕๕)	๒.๕ (๒๓)	* (๓)	* (๒)
๓-๔	๕.๒ (๒๐๓)	๕.๓ (๑๐๓)	๕.๒ (๕๓)	๕.๐ (๑๐)	* (๑)	* (๒)
๕-๖	๕.๖ (๑๓๒)	๕.๖ (๕๕)	๕.๕ (๒๕)	๕.๕ (๕)	* (๒)	-
๗ คนขึ้นไป	๕.๗ (๑๑๓)	๕.๕ (๓๑)	๕.๓ (๓๕)	* (๓)	-	-
ไม่ทราบ	* (๑)	* (๑)	-	-	-	-

* ๕ ใน ๑ ใน ๑๐๐ คนมีมากกว่า ๕ ราย
 $\chi^2 = ๓๕.๕ \quad p < .๐๕$

อาจจะเป็นผลมาจากการที่ระยะเวลาที่ยาวนานกว่าในการเล่าเรียน ในการ
 ศึกษาครั้งนี้ซึ่งปรากฏตามตารางที่ ๒ ว่าสตรีที่ทำการสมรสตั้งแต่อายุยังน้อย จะ
 ต้องการมีจำนวนบุตรบุตร นอุดมคติโดยเฉลี่ยจำนวนมาก จำนวนบุตร นอุดมคติ
 จะลดลงตามลำดับที่อายุแรกทำการสมรสสูงขึ้น สตรีที่ทำการสมรสคนที่จะมีกาย
 ุรพบ ๑๕ ปี จะต้องการมีบุตร นอุดมคติประมาณ ๔ คน ในขณะที่หญิงที่สมรสเมื่อ
 อายุ ๑๕ ปีขึ้นไป จะมีบุตร นอุดมคติประมาณ ๓ คน เมื่อพิจารณาตามอายุเมื่อ
 สมรสและจำนวนบุตรที่มีชีวิต จะพบว่า สตรีที่ทำการสมรสตั้งแต่อายุยังไม่ถึง
 ๑๐ ปี และในขณะที่ศึกษายังไม่มีการเลข จะต้องการมีบุตร นอุดมคติ ๓.๕ คน
 แต่จำนวนบุตร นอุดมคติจะเพิ่มเป็น ๔.๔ เมื่อจำนวนบุตรที่มีชีวิตมากกว่า ๗ คน
 สำหรับสตรีที่ทำการสมรสระหว่างอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี หญิงอายุแรกสมรสแตกต่างกันไป
 จากพวกที่กล่าวแล้วอย่างชัดเจน ในขณะที่ศึกษาไม่มีการเลข จะมีจำนวนบุตร น
 อุดมคติ ๓.๖ คน สตรีที่มีบุตรที่มีชีวิต ๕ - ๖ คน จำนวนบุตร นอุดมคติจะเพิ่มเป็น
 ๔.๔ คนที่เปรียบเทียบกันก็เพื่อจะให้เห็นชัดว่า แม้เมื่อได้รับการพยายามทำใ้ระยะ
 เวลาในการสมรสก็เพียงเท่านี้แล้วโดยที่จำนวนบุตรที่มีชีวิตเป็นตัวที่ ความแตกต่าง
 ในเรื่องอายุแรกสมรสก็ยังทำให้จำนวนบุตร นอุดมคติแตกต่างกัน ดังนั้น จึงเป็นไปได้
 ความสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า สตรีที่ทำการสมรสเมื่ออายุน้อย น่าจะมีจำนวนบุตร น
 อุดมคติมากกว่าสตรีที่ทำการสมรสเมื่อสูงอายุ และอาจจะเป็นเพราะว่าสตรีที่แต่งงาน
 เมื่อสูงอายุมีโอกาสในการศึกษาเล่าเรียนมากกว่าจึงต้องการมีบุตร นอุดมคติน้อยกว่า

จ. จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์

ความบ่อยครั้งในการตั้งครรภ์อาจเป็นปัจจัยของการกำหนดจำนวนบุตร
 นอุดมคติของสตรีได้ เพราะว่าจะไปได้ว่าสตรีที่มีการตั้งครรภ์บ่อยครั้งโอกาส
 ที่จะมีบุตรที่มีชีวิตหลายคนมีมาก จะทำให้แจ้งจำนวนบุตร นอุดมคติมากด้วย ปรากฏ
 ในการศึกษาครั้งนี้ว่า จำนวนบุตร นอุดมคติจะลงสตรีเพิ่มขึ้น เมื่อจำนวนครั้งของการ

ตารางที่ ๘ จำนวนบุตรในครอบครัวโดยเจตาคับสตรี ๑๕-๔๕ ปี หญิงคน จำแนกตาม จำนวนบุตรทั้งหมด และจำนวนครั้งของการตั้งครรภ์

จำนวนบุตร ทั้งหมด	จำนวนครั้งของการตั้งครรภ์						ไม่ทราบ
	รวม	ไม่มี	๑-๓	๔-๖	๗-๙	๑๐-๒๐	
รวม	๕.๐ (๔๘๖)	๓.๒ (๖๕)	๓.๕ (๒๕๗)	๕.๓ (๒๓๕)	๕.๘ (๑๕๖)	๕.๗ (๖๓)	* (๑)
ไม่มี	๓.๓ (๗๗)	๓.๒ (๖๕)	๓.๓ (๑๐)	* (๑)	* (๑)	-	-
๑-๒	๓.๓ (๒๗๖)	-	๓.๓ (๒๖๑)	๓.๘ (๑๐)	* (๑)	-	-
๓-๕	๕.๖ (๒๓๗)	-	๕.๐ (๕๖)	๕.๓ (๑๗๖)	๕.๓ (๑๕)	* (๕)	-
๕-๖	๕.๖ (๑๗๒)	-	-	๕.๒ (๕๑)	๕.๐ (๗๑)	๕.๓ (๑๐)	-
๗ คนขึ้นไป	๕.๗ (๑๑๓)	-	-	-	๕.๖ (๖๕)	๕.๘ (๕๕)	-
ไม่ทราบ	* (๑)	-	-	-	-	-	* (๑)

* ตัวอย่างในประเภทไม่น้อยกว่า ๕ ราย

$$\chi^2 = 126.6 \quad p < .05$$

ถึงกรรมมากขึ้น สตรีที่ยังไม่เคยถึงกรรมเลยจะแจ้งจำนวนบุตร นฤคมคติโดยเฉลี่ย ๓.๒ ส่วนสตรีที่มีการถึงกรรม ๓ - ๔ ครั้ง จำนวนบุตร นฤคมคติโดยเฉลี่ยประมาณ ๔.๘ (ดูตารางที่ ๓) เมื่อเปรียบเทียบจำนวนครั้งของการถึงกรรมกับจำนวนบุตร นฤคมคติ เห็นได้ว่าสตรีที่มีการถึงกรรมไม่เกิน ๓ ครั้ง จำนวนบุตร นฤคมคติ จะมากกว่านั้น จำนวนบุตร นฤคมคติโดยเฉลี่ยจะน้อยกว่า เมื่อนำเอาจำนวนบุตรที่มี อยู่จริงมาพิจารณาช่วย พบว่าสตรีที่ยังไม่เคยมีบุตรหรือมีบุตรน้อย ไม่ว่าจะเคย ถึงกรรมกี่ครั้งก็ตาม จำนวนบุตร นฤคมคติโดยเฉลี่ยจะมากกว่าจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง แต่ถาสตรีมีบุตรมาก จำนวนบุตร นฤคมคติจะใกล้เคียงกับจำนวนบุตรที่มีอยู่ ซึ่งอาจ จะเนื่องมาจากว่าสตรีมีความนิยมที่จะบอกตามจำนวนบุตรที่มีอยู่จริง ฉะนั้นจึงอาจจะ กล่าวได้ว่า ถ้าไม่พิจารณาถึงจำนวนบุตรที่มีชีวิตอยู่ สตรีที่มีการถึงกรรมมากครั้ง จะมีจำนวนบุตร นฤคมคติมากกว่าสตรีที่ถึงกรรมน้อยครั้ง

๖. ประสบการณ์เกี่ยวกับการสูญเสียบุตร

ปัจจุบันอัตราการตายลดลงมากโดยเฉพาะการตายของทารก บุคคล มีความเชื่อว่าบุตรมีโลกาสรภคส์วิธจนเติบโตเป็นผู้ใหญ่มากกว่าแต่ก่อน ทั้งนี้ทำให้ มีการลดกำหนดจำนวนบุตรที่ซึ่มมากกว่าแต่ก่อน ซึ่งสมัยก่อนคนชอบมีบุตรหลายคน เมื่อไรก็ตามบุตรตาย พิจารณาจากตารางที่ ๔ จะพบว่า โดยทั่วไปบุตร นฤคมคติ ของสตรีเพิ่มขึ้นเมื่อสตรีมีบุตร เสียชีวิตเพิ่มขึ้น จนถึงสตรีที่มีบุตร เสียชีวิตไปมากกว่า ๔ คน จำนวนบุตร นฤคมคติโดยเฉลี่ยรวมลดต่ำลง แต่อย่างไรก็ตามจำนวนมารดา ที่เคยสูญเสียบุตร นฤคมคติตนเองอาจยังมีไม่เพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ (จาก ตารางที่ ๔ ^{๖๖} ทรายไว้คงอายุลดลงมารดาได้จากจำนวนบุตรที่มีชีวิต) จึงไม่อาจจะ เห็นความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์การตายของบุตรและจำนวนบุตร นฤคมคติ

ตารางที่ ๔ จำนวนบุตรในอุดมคติโดยเฉลี่ยต่อสตรีอายุ ๑๕ - ๔๔ ปี หญิงคน จำแนกตามจำนวนบุตรที่มีชีวิตและจำนวนบุตรที่เสียชีวิต

จำนวนบุตรที่มีชีวิต	จำนวนบุตรที่เสียชีวิต						
	รวม	ไม่มี	๑	๒	๓	๔ คนขึ้นไป	ไม่ทราบ
รวม	๕.๐ (๗๓๗)	๕.๐ (๔๔๔)	๕.๐ (๑๕๖)	๕.๖ (๗๖)	๕.๘ (๒๖)	๓.๖ (๒๗)	* (๓)
ไม่มี	๕.๓ (๑๕)	* (๔)	* (๖)	* (๒)	-	-	* (๒)
๑ - ๒	๓.๓ (๕๓๒)	๓.๔ (๑๘๕)	๒.๔ (๓๕)	๕.๐ (๖)	* (๕)	* (๑)	* (๑)
๓ - ๔	๕.๖ (๒๐๖)	๕.๒ (๑๒๗)	๕.๖ (๔๕)	๓.๔ (๒๐)	๓.๘ (๗)	* (๓)	-
๕ - ๖	๕.๖ (๑๗๒)	๕.๔ (๔๒)	๕.๒ (๕๑)	๕.๗ (๒๔)	๕.๐ (๔)	๕.๗ (๑๓)	-
๗ คนขึ้นไป	๕.๗ (๑๑๓)	๕.๗ (๕๑)	๕.๒ (๒๕)	๕.๕ (๒๐)	๕.๐ (๗)	๕.๘ (๖)	-

* ตัวอย่างในประเภทมีน้อยกว่า ๕ ราย